Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ

Кошт нумару—15 руб. (вып. 22 г.

Падпісная плата—
Звычайная—350 р. льготная—250 р.

Плата за абвесткі—300 руб. за радок пэтыту.
Сьпешныя—на 50% даражэй.
Плата за публікацыю аб страце дакумантаў:
За 1 дакумант—500 руб
„ кожны задатковы—200 руб.
„ копію квітанцыі—100 руб.
Чырвон. і ўтрымапцам Сац. Забясьпекі—дарэмна.
Падпіска і абвесткі прымаюцца ў Контрагэнцтве пры Дзяржаўным Выдавецтве.
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Захарэўская, 97.

ТРЭЦІ ГОД ВЫДАНЬНЯ. Штодзенная газэта. № 254 (659). Чацьвер, 16-га лістапада 1922 г.

Псывыкайце да падатку.

Мы ліквідуем адзін фронт за другім. Мы пераходзім да мірнага паступовага будаўніцтва, дзе раней ужываемы вайсковы камунізм павінен сыйсьці са сцэны.

Але гэта ня значыць, што ў нас ня можа зьявіцца гэткае баявое заданьне, для ажыцьцяўленьня якога мы павінны напружыць усе свае сілы, прыкласьці максімум энэргіі.

Гэтакім заданьнем у нас цяпер зьяўляецца правядзеньне ў жыцьцё нашай новай грашовай палітыкі.

Дзеля адраджэньня нашай заняпалай гаспадаркі, дзеля росквіту прамысловасьці, дзеля пашырэньня гандлю і зносін з заграніцаю—патрэбна грашовую палітыку пакіраваць так, каб наш рубель меў чым найбольшую каштоўнасьць, а не паніжаўся з кожным днём.

Ня будзе-ж падаць каштоўнасьць рубля толькі тагды, калі больш ня будзе друкавацца папяровых грошай, інакш кажучы, будзе сутрымана эмісія.

Каб дасягнуць гэтага заданьня, зроблена ўсё належачае: скарочана расходная частка нашых бюджэтаў, адказана ў здавальненьні неабходных патрэб, скарочаны дзяржаўныя апараты. Але гэтага мала. Мы павінны апрача гэтага значную суму грошай сабраць падаткамі, правядзеньне ў жыцьцё якіх і зьяўляецца цяпер нашым баявым заданьнем.

За год новай грашовай палітыкі ў нас склалася ўжо цэлая сыстэма грашовых падаткаў. Галоўным пунктам гэтай сыстэмы ў апошні час быў косьвены падатак, як больш лёгкі й пасьпешны шлях збору грашовых сродкаў з непрацоўнай клясы жыхарства.

Цяпер мы павінны як належыць правесьці ў жыцьцё агульна-грамадзянскі, прыбыткова-памаемастны і падворны падатак.

Асаблівую ўвагу патрэбна зьвярнуць рабочай клясе на прыбыткова-памаемастны падатак, які ставіць мэтаю не агульнае абкладаньне, а падае больш на сабраныя капіталы прыватнымі асобамі.

Што тычыцца нашага сялянства, то падворны падатак зьяўляецца для іх першым грашовым абкладаньнем, калі ня лічыць нязначнага агульна-грамадзянскага падатку.

Падворны падатак не вялікім цяжарам выдасца селяніну.

На двор сярэдняй гаспадаркі падае падаткаў 5—7 мільёнаў. Налог падворны выклікан толькі патрэбаю грашовых сродкаў для мясцовых саветаў—для патрэбы саміх жасялян.

Падатковая кампанія, якая стала для нас баявым заданьнем павінна праводзіцца ў жыцьцё ня толькі партыйнымі мясцовымі органамі ўлады, а й самымі-ж рабочымі. Кожны рабочы павінен памятаваць, што сабраць падаткі—гэта значыць і зрабіць каштоўным савецкі рубель і забясьпечыць сабе заробную плату. Ня толькі дзяржаўная ўстанова, а кожны грамадзянін павінен у свой час несьці падатак, каб не тармазіць справы.

І рабочаму і селяніну трэба памятаць, што толькі своечасным зборам грашовых падаткаў мы зьнішчым паніку грашовай палітыкі і дадзім магчымасьць рабоча-сялянскай уладзе перайсьці да мірнай здбудовы нашай гаспадаркі й прамысловасьці, паставіць на ногі нашу экономіку. А новае эканамічнае становішча,—дасьць нам магчымасьць увесь цяжар падаткаў перанесьці на больш багацейшыя клясы, на прамое абкладаньне буржуазеі.

Цяга да камунізму.

Семдзесят пяць курсантаў 21-х кавалерыйскіх імені В. К. Беларусі курсаў уступаюць сёньня ў рады Камуністычнай партыі. Яшчэ 75 будучых чырвоных камандзіраў зразумелі, што толькі пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі змогуць працоўныя масы пабудаваць сваю лепшую будучыню.

Шчырае-ж вам прывітаньне, новыя магутныя барацьбіты за камунізм!

З'сёньняшнега дню—мы ня толькі таварышы па вайсковаму аружжу. Ня толькі на чырвоных фронтах будзем мы рука аб руку біцца з ворагамі працоўнай беднаты. І на фронце барацьбы з буржуазнай ідэолёгіей мы будзем ядыны. Разам будзем мы тлумачыць рабочым, сялянам і чырвонаармейцам ісьцінную істоту тых звонкіх фраз і шмат абяцаючых прыгожых лёзунгаў, дзякуючы якім паслугачы буржуазеі мараць павярнуць у другі бок калясо гісторыі, пасадзіць на нашу шыю капіталістаў.

Міласьці просім, надзейныя барацьбіты!—кажам мы падмацаваньню.

Ня дзіва, што курсанты ідуць у нашы рады. Мы бачым, што на курсах усе, пачынаючы з вучэбнай часьці і канчаючы ячэйкай, дапамагаюць курсанту выпрацаваць у сабе цэльны марксісцкі сьветапогляд.

Але дзіўна, што і сялянства, якое бачыла камуніста толькі прыяжджаючага агітаваць за розныя падаткі, дзіўна, што гэта сялянства таксама пачынае імкнуцца да партыі.

Тыя таварышы, якія ў часы Акцябрскіх урачыстасьцяў пабывалі ў валасьцёх, усе ў адзін голас расказваюць аб надзвычайным цёплым спатканьні.

Бывалі выпадкі, што, пачуўшы аб прыезьдзе ў валасьць камуніста, ваколічныя вёскі прысылалі да дарагога госьця спэцыяльныя дэлегацыі з прозьбаю «пагаманіць» і ў іх...

Ня дзіва, што ў Саветы праходзяць камуністы, дзеля таго, што ў іх сялянства бачыць ядыных умелых кіраўнікоў, здольных вывесьці край з гаспадарчага заняпаду.

Няма сваіх камуністаў, едуць у паветовы камітэт партыі (як гэта зрабіла Беларуцкая валасьць, Мен. павету) і просяць прысладь ім старшыню—камуніста!

Шмат вады ўцячэ ў моры раней, чым усе працаўнікі Савецкай краіны сьвядома пойдуць за намі,—цяпер яны толькі «нутром» за нас.

Але яны прыдуць. Рады наша шырыцца і мацнее...

Р. Шукевіч-Трацьцякоў.

На Далёкім Усходзе.

Улада—Рэвалюцыйнаму Камітэту.

ЧЫТА, 13—11. Новы пункт статуту сялянскай фракцыі народнага збору Д.У.Р. кажа: Фракцыя дамагаецца злучэньня з Савецкай Расеяй, правядзеньня на Далёкім Усходзе савецкай сыстэмы кіраўніцтва і канчатковага зьнішчэньня інтэрвэнцыі.

Усе дэлегаты народнага збору атрымалі наказы з месц аб найхутчэйшым самароспуску народнага збору і перадачы ўлады Рэвалюцыйнаму Камітэту.

ЧЫТА, 14—11. Пасьля дэкларацыяў усіх фракцый народнага збору аб заснаваньні Савецкай улады на Далёкім Усходзе, а таксама і поўнага злучэньня з Р.С.Ф.С.Р., народны збор аднагалосна прыняў рэзалюцыю аб самароспуску і далучэньні да Савецкай Расеі і створаньні на Далёкім Усходзе Рэвалюцыйнага Камітэту. Народны збор злажыў Рэвалюцыйны Камітэт з 7 асоб і выбрана 15 дэлегатаў на X Зьезд Саветаў.

К Лезанскай канфэрэнцыі.

Няўдача Пуанкарэ.

ГАННОВЭР, 13-11. Як паведамляюць, адсрочка Лёзанскай канфэрэнцыі зрабіла ў Парыжы моцнае ўражаньне. Адсрочка лічыцца дыплёматычным паражэньнем Пуанкарэ. Ёсьць чуткі аб маючым быць перафарміраваньні габінэту, у які ўвойдуць Візіані і Лушэр.

За хутчэйшае скліканьне канфэрэнцыі.

БАРДО, 13-11. Вярхоўныя саюзныя камісары ў Канстантынопалі паведамілі свае ўрады, што ў зьвязку з цяперашнім настроем Ангорскага нацыянальнага збору адсрочка Лёзанскай канфэрэнцыі вельмі кепска адзначыцца на палітычным становішчы. Камісары дамагаюцца скліканьня канфэрэнцыі ў найхутчэйшым часе.

Розныя вестні

Непарадкі з прычыны голаду.

БЭРЛІН, 10-11. У Бэрліне адбыліся непарадкі ў зьвязку з дарагоўляй. Жонкі рабочых гвалтам урываліся ў гастранамічныя крамы і забіралі хлеб.

За супрацоўніцтва з камуністамі.

БЭРЛІН, 10-11. Саксонская аб'яднаная сацыял дэмакратыя пастанавіла афіцыяльна прапанаваць камуністам увайсьці ва ўрад пад умовай прызнаньня імпэрскай мясцовай канстытуцыі. Камуністы ставяць умовы падтрыманьня сацыялістычнага ўраду і абвешчаньня палітычнай амністыі, кантроль над вытворчасьцю, арганізацыя міліцыі з рабочых, прымусовая пазыка за кошт капіталістаў для падняцьця вытворчасьці і ўвядзеньне агульнай працоўнай павіннасьці. Камуністы лічаць найважнейшым заданьнем рабочага ўраду ў Саксоніі заснаваньне агульна-нямецкага рабочага ўраду.

Рыхтуецца новая забастоўка.

БЭРЛІН, 12—11. У Лодзінскай ткацкай прамысловасьці рыхтуецца новая забастоўка, якая выпікае на эканамічнай глебе.

Спрэчка за Бэсарабію.

На 30-е лістапада ў Маскве назначана скліканьне канфэрэнцыі па разброеньню. На гэтую канфэрэнцыю запрошаны ўсе суседзі Савецкай фэдэрацыі,—Фінляндыя, Эстонія, Латвія, Літва, Польшча і Румынія.

Трыманьне на-пагатове значнага ліку войска ў пагранічнай паласе каштуе вельмі дорага, і дзеля гэтага было-б пажадана ў інтарэсах як Савецкай фэдэрацыі, так і ўсіх яе суседзяў, гэты лік зьменшыць. Савецкая фэдэрацыя ня хоча ні з кім ваяваць, захопліваць чужую зямлю, і яна трымае войска толькі дзеля абароны. Калі суседнія дзяржавы дадуць гарантыі, што яны таксама хочуць міру, то непатрэбны расход на лішняе войска можа быць скасаваны.

Усе памянёныя вышэй дзяржавы, апрача Румыніі, згадзіліся прыслаць сваіх прадстаўнікоў на Маскоўскую канфэрэнцыю бяз усякіх папярэдніх агаворак. Адна толькі Румынія варункам свайго ўдзелу ў канфэрэнцыі паставіла прызнаньне за ёю Бэсарабіі. Бэсарабія была далучана да Расеі ў 1812 г. і была расейскаю губэрняй. У 1918 годзе, карыстаючыся развалам старой расейскай арміі і тым, што Савецкая ўлада яшчэ не замацавалася, Румынія захапіла Бэсарабію, але па дагавору ад 5-га марца 1918 года абавязалася ў цягу 2-х месяцаў вывесьці адтуль свае войска. Карыстаючыся тым, што Савецкая фэдэрацыя была моцна занята барацьбою з белагвардзейцамі, Румынія і ня думала выводзіць свае арміі з няпраўна захопленай ёю Бэсарабіі. Ніякага дагавору аб тым, што Савецкая фэдэрацыя прызнае Бэсарабію за Румыніяй, няма, і пытаньне аб далейшым лёсе Бэсарабіі павінна быць вырашана згодай паміж савецкім і румынскім урадамі. Тымчасам румынскія імпэрыялісты хочуць паставіць справу так, што ніякія перагаворы непатрэбны. Само сабою разумеецца, што ўрад Савецкай фэдэрацыі ня можа згадзіцца з такім поглядам. У выніку гэтага нядаўна адбыўся абмен нотамі паміж румынскім міністрам чужаземных спраў і тав. Чычэрыным. Тав. Чычэрын катэгарычна зазначыў, што калі дагавор 5 марца 1918 году Румыніяй будзе выпаўнен, то „ніякія варожныя паступкі, выкліканыя ранейшымі непаразуменьнямі", „не перашкодзяць у будучыне выяўленьню добрых замераў з абодвых бакоў". Тав. Чычэрын рашуча заяўляе, што Савецкі ўрад ня можа прызнаць законнаю акупацыю Бэсарабіі, але, застаючыся верным сваёй палітыцы міру, яшчэ раз запрашае Румынію прыняць удзел у канфэрэнцыі 30-га лістапада.

Р. З.

Беларусы за кардонам.

Савінкоўская газэта аб настроях беларускага сялянства.

У карэспандэнцыі з-пад Баранавіч, надрукованай у № 282 ад 17—X—22 савінкоўскай газэты „За свободу" ёсьць цікавыя весткі аб настроях беларускага сялянства ў раёне Клецка і Косава. Аўтар карэспандэнцыі піша, што, «ня гледзячы на ўсю цемнату мясцовых сялян, «аўтанамія» і «незалежнасьць» Беларусі ня сходзіць у іх з языка». З гэтых вестак відаць, што беларускія сяляне з ваколіц Клецка чакаюць хуткага канца бела-панскай улады над Заходняй Беларусьсю.

Правал савінкоўцаў.

Савінкоўцы ў Польшчы зьяўляюцца ўсяго толькі эмігрантамі, а не грамадзянамі Польшчы, і, здавалася-б, не павінны былі-б мяшацца ў перадвыбарную барацьбу і іншыя справы ўнутранага жыцьця Польшчы. Не зважаючы на гэта, савінкоўцы прынялі чынны ўдзел у перадвыбарнай барацьбе, агітуючы за сьпісак № 22 «Дзяржаўнага Аб'яднаньня на Крэсах»—даволі такі чорнасоценнай арганізацыі. Газэта савінкоўцаў «За свободу» ахвотна друкавала адозвы „крэсаўцаў", зьмяшчала весткі аб іх дзейнасьці і ўсякімі спосабамі рэклямавала іх.

Апрача таго, пад моцнымі ўплывамі савінкоўцаў стварыўся «Саюз працоўнага сялянства усходніх земляў Польшчы». Гэты Саюз выставіў сьпіскі да Сойму ў Берасьцейскім, Астроўскім і Беластоцкім акругох з кандыдатурамі Каверды, Хілінскага, А. Ляўковіча і др.

Аднака, не зважаючы на ўсе натугі савінкоўцаў, «Саюз» не правёў ні аднаго кандыдата, атрымаўшы нязначны лік галасоў.

Навіны ў геаграфіі.

Якая нацыянальнасьць жыве ў ваколіцах Пінску і на якой мове гавораць жыхары Пінскіх ваколіц? На гэтае пытаньне вучоныя (лінгвісты і фольклёрысты) адказваюць розна. Адны кажуць, што гэта беларусы, другія—што гэта ўкраінцы, а трэція прызнаюць пінчукоў чымсьці сярэднім паміж беларусамі і ўкраінцамі. Аказваецца, водлуг навейшых досьледаў савінкоўскай газэты «За свободу»,—у ваколіцах Пінску жывуць чысьцейшыя вялікарасейцы. У № 288 памянёнай газэты (ад 24—X—22) зьмешчан працяг вялікага артыкулу пад назваю «Столица болот». У артыкуле, паміж іншым, гаворыцца ніжэйшае:

«Вообще белорусского наречия в городе не слышно. Да и в деревнях—все взрослое мужское население говорит по великорусски, и лишь в семейном быту сохранилась белорусская речь».

Што за блытаніна? Мала таго, што каля Пінску аказаліся вялікарасейцы, газэтка гаворыць толькі аб мужчынах, а бабы, як відаць, належаць да іншай нацыі, так што мужчыны паміж сабою гавораць на сваёй мове, а да бабаў («в семейном быту») зьвяртаюцца ў іхнай мове. Цікавыя факты і, галоўнае, дагэтуль невядомыя беларускім географам.

Новыя кнігі.

У Коўне выйшла з друку кніжка «Неба і Зоры»—пераклад Г. Карачага. Выданьне Міністэрства Беларускіх Спраў.

У Коўні ж выйшаў № 4 штомесячніка «Беларускі Сьцяг». Рэдактар-выдавец К. Дуж-Душэўскі.

Усе школы беларускія.

Радашкоўская Гмінная Рада (Вялейшчына), выбраўшы ўпаўнаважаных, адправіла іх па вёсках, каб азнаёміліся з воляй насяленьня ў школьным пытаньні. Усе вёскі састаўлі прыгаворы, дамагаючыся адчыненьня беларускіх школаў. Дзеля гэтага Радашкоўская Гмінная Рада на сваім пасяджэньні ад 19-га кастрычніка пастанавіла ўсе школы гміны зрабіць беларускімі.

IV Кангрэс Камуніст. Інтэрнацыяналу.

Ленін аб новай эканамічнай палітыцы.

МАСКВА, 14-11. На пасяджэньні Кангрэсу Камуністычнага Інтэрнацыяналу 13-га лістапада т. Ленін у сваёй прамаве застанавіўся на дасягнутых выніках Нэпа: «У 18 годзе мы лічылі дзяржаўны капіталізм крокам наперад у адносінах к тагдышняму становішчу Савецкай Рэспублікі. У Расеі адвачасова існавала 5 гаспадарчых формаў: патрыархальныя формы земляробства, дробная таварная гаспадарка, прыватнагаспадарчы капіталізм, дзяржаўны капіталізм і сацыялізм. У дробнабуржуйным краю лепшы шлях к сацыялізму вядзе праз дзяржаўны капіталізм. Прышлося падумаць аб забясьпечаньні лініі адступленьня. Неабходна ўважліва прадумаць ня толькі тактыку наступу, але і плян адступленьня. Пры ўмовах дыктатуры пралетарыяту дзяржаўны капіталізм зьяўляецца магчымай лініяй адступленьня. У 21 годзе мы пабеданосна скончылі грамадзянскую вайну, але апынуліся перад цяжкім унутраным палітычным крызісам. Сяляне супроць нас. Сярод часткі рабочых панавала нездаваленьне. Непасрэдны пераход к сацыялізму быў немагчым. У выніках гэтага ў сакавіку 21 года мы перайшлі к новай эканамічнай палітыцы.

Грашовая палітыка.

У фінансавай галіне мы не павінны палохацца вялізарных лічбаў грашовага звароту. З эканамічнага боку гэта ня мае значнасьці. Грунтоўнае пытаньне—стабілізацыя рубля. Калі апошняе ўдасца—наша гаспадарка стане на моцны грунт. У 21 годзе стабілізацыя рубля цягнулася 3 месяцы, а ў гэтым годзе 5 месяцаў. Гэта значны посьпех. Наша справа ўдасца, калі ня будзем рабіць асаблівага глупства. Трэба прыняць пад увагу, што мы ўвесь час знаходзімся ў становішчы вайны, якая фактычна скончылася пасьля заняцьця Уладывастоку. Мы дабіліся ўсяго ўласнымі сіламі, ня гледзячы на нашу адсталасьць у параўнаньні з высока-цывілізаванымі дзяржавамі. Мы можам быць здаволены. Сялянства здаволена Нэпам. Голад быў вялікай апаскай. Нашы ворагі казалі, што голад зьяўляецца вынікам сацыялістычнай экономікі, тады як ён быў вынікам грамадзянскай вайны і інтэрвэнцыі. Мы перамаглі голад. У гэтым годзе сяляне дабрахвотна здалі сотні пудоў харчовага падатку. Няма і сьледу сялянскіх паўстаньняў і нездаволеньня. Сялянства застаецца рашаючым фактарам. Зараз жа настроены прыхільна да Савецкай улады".

Становішча прамысловасьці.

Гаворачы аб становішчы прамысловасьці, Ленін зазначае: „У дробнай прамысловасьці прыкмячаецца агульны пад'ём, што прывяло к палепшаньню матар'яльнага становішча рабочых Пецярбургу і Масквы. Горш становішча буйнай прамысловасьці. Пазыкі атрымаць ня можам, канцэсіі пакуль на паперы, нам самім прыходзіцца эканоміць, каб адратаваць і аднавіць буйную прамысловасьць, без чаго ня можа быць разьвіцьця прамысловасьці наогул. Гэтага мала, каб атрымаць добры ўраджай і адрадзіць дробную прамысловасьць. Найбольш важным зьўляецца падняцьце буйнай прамысловасьці, што патрабуе некалькіх дзесяцёхгодзьдзяў працы.

Гандаль.

Значныя посьпехі дасягнуты ў гандлю, які даў нам 20.000.000 залатых рублёў для буйнай прамысловасьці. Важна захаваць уладу пралетарыяту для забясьпечаньня шляхаў к сацыялізму, якія ў Расеі ляжаць праз дзяржаўны капіталізм, бо зямля прамысловасьці і гандаль у руках пралетарыяту. Толькі сярэднія прадпрыемствы здадзены ў арэнду, што ня мае рашаючай значнасьці. У гандлёвай дзейнасьці мы ствараем зьмешаныя таварыствы, у якіх частка капіталу належыць нам, другая пераважна чужаземным капіталістам. Такім чынам, мы вучымся гандляваць. Зьмешаныя таварыствы, якія працуюць кепска, мы касуем.

Мы зрабілі шмат глупства, але трэба прыняць пад увагу, што мы ніадкуль ня мелі ніякай дапамогі, на масцох прыходзілася карыстаць царскіх чыноўнікаў, якія часта сьвядома ці несьвядома дзейнічалі супроць нас. Прымаюцца меры к створаньню кадру ўласных працаўнікоў, для чаго патрэбна некалькі гадоў».

Нашы ворагі часта зазначаюць, што Ленін прызнаецца ў зробленых глупствах. Адвак, нашы глупствы можна лічыць за нічога ў параўнаньні і з іх глупствамі, як напрыклад: дапамога Калчаку, Вэрсальскі мір, створаньне фінансавай сыстэмы, у якой самі ня могуць разабрацца. Сочачы за ўсім гэтым можна сказаць, што пэрспэктывы ўсясьветнай рэвалюцыі добрыя. Яны будуць яшчэ лепшымі, калі нашы таварышы ўважліва разгледзяць пытаньні арганізацыі, пабудоўкі і мэтаду рэвалюцыйнай працы. Таварышы павінны ўважліва навучаць арганізацыйныя тэзысы II Кангрэсу. Мы зараз шмат чаму вучымся, замежныя таварышы таксама павінны вучыцца не абмяжоўваючыся нашай практыкай, бо нельга проста пераносіць расейскія прыклады ў замежныя абставіны. Калі замежныя таварышы ўжывуць мэтад зьместу рэвалюцыйнай працы,—пэрспэктывы ўсясьветнай рэвалюцыі будуць ня толькі добрымі, але і найлепшымі.

Агранамічны зьезд.

Пяты—сёмы дзень (11—13 лістапада 1922.)

Зраньня ішла праца ў сэкцыях. Увечары адбылося пленарнае пасяджэньне зьезду. З дакладам аб становішчы сельска-гаспадарчае каапэрацыі і яе заданьнях выступіў старшыня Белсельпромсаюзу тав. Шушкевіч.

Даклад аб Белсельпромсаюзе.

Саюз цяпер злучае ў сабе 77 сельска - гаспадарчых таварыстваў, 37 земляробных арцеляў, 8 земляробных камун і 5 прамысловых арцеляў, у якіхразам лічыцца сяброў каля $2^1/_2$ тысяч, а паявога капіталу—каля $1^1/_2$ тысячы пудоў (у жытніх адзінках). Таварыствы закладаюцца спачатку ўнівэрсальнага тыпу і вядуць найбольш гандлёвую дзейнасьць; з часам яны спэцыялізуюцца, пераходзячы ў малочныя каапэратывы, крэдытовыя і г. д. У кожным разе Праўленьне Саюзу яшчэ ад часу, калі ў ім працаваў нябожчык агр. Тэрэшчанка, стараецца як мага павялічыць вытворчую дзейнасьць таварыстваў і машын Саюзу. Гэтак, хочучы наладзіць заводы па вырабцы масла, Саюз узяўся перарабляць прадналогавае малако на масла і дастаў у крэдыт інвэнтар для 15 масьляных заводаў; інвэнтар гэты быў дастаўлены запозна і затым заводы сёлета блізка што не пайшлі. У будучым годзе атрыманы інвэнтар дасьць магчымасьць адкрыць больш 15 таварыстваў па перарабцы малака. У мінулым годзе Саюз узяў у арэнду і эксплёатаваў некалькі млыноў, садоў і адзін двор. Працуе цяпер у Саюзе 6 інструктароў, з іх трое—з агранамічнай адукацыяй. Дакладчык заклікае аграномаў зьвярнуць асаблівую ўвагу на калектыўныя гаспадаркі, якія ўвесь час узмацняюцца і чакаюць помачы агранома.

Склады Наркамзема.

Аб працы складаў рабіў даклад тав. Талапіла. Аддзяленьні складу Наркамзема існуюць ва ўсіх паветах і вядуць бойкі гандаль, дастаўляючы патрэбныя для гаспадаркі тавары каапэратывам і асобным гаспадарам. Становішча складаў у мінулым годзе было налёгкае. Пачалі яны год з капіталам, зьмешчаным у палівіх, але ня ходкіх машынах, якія мусілі закласьці ў Госбанку. Змушаны былі рэалізаваць старыя запасы насеньняў і мінэральных гнаёў, не заўсёды добрага гатунку. Мусілі адпускаць саўхозам тавар у крэдыт, і цяпер за імі лічыцца каля 60 тыс. руб. золатам. З гэтае прычыны склады не маглі выплаціць належнасьці сваім крэдыторам і маюць доўгу каля 35 тыс. руб. золатам. У будучым годзе спадзяюцца загатаваць належны запас насеньняў, гнаёў і машын, да чаго ўжо зроблены захады. Прыходзіцца трымаць жывую сувязь з заграніцаю, бо беларускі селянін прывык да заграничных вырабаў—прыкл., плугоў Сухені, заграничных малатарняў, нават кос і ня хоча браць іншых вырабаў. Пры складах працуюць значныя майстэрні (70 чал. работнікаў), якія займаюцца, галоўным чынам, направаю папсаваных гаспадарскіх машын і прыладаў.

Землеўстройства.

З абшырных дакладам аб землеўстроўстве ў Беларусі выступіў начальнік Упраўмеліазема тав. Равінскі. Заданьнем працы мінулага году было замацаваньне зямель запаснага фонду за гаспадарамі, адмежаваньне народных гаспадарак і пасёлкаў. Дзеля недахвату каморнікаў работа гэтая ня была даведзена да канца: разьмерана каля 180 тыс. дзес., застаецца каля 120 тыс. дзес. Асабліва адстаў Мазырскі пав., у якім саўсім асаблівыя зямельныя адносіны, дзякуючы яго рэдкаму насяленьню і малакультурнасьці. У будучым годзе цэнтр увагі будзе зьвернуты на ўнутрысяленнае разьмежаваньне, на праўдзівае землеўстройства. Дзеля гэтага трэба зрабіць вялікую падгатоўчую працу ў часе зімовых месяцаў. Апроч таго на лета выпадзе праца па абрэзцы паўпрацоўных гаспадарак. Характарызуючы грунтоўныя прынцыпы зямельнае палітыкі, тав. Равінскі казаў, што пажадана, каб сучасная зямельная рэформа павяла за сабою якнайменш ломкі сялянскае гаспадаркі. Разьвіваючаяся прамысловасьць дасьць магчымасьць шырокага выкарыстаньня машын у гаспадарцы, і тады з гэтае прычыны павінна адбыцца новая грунтоўная зьмена характару гаспадарак. Што датычыць хутароў, дык гэтую форму землякарыстаньня нельга прызнаць пажаданай: яна разьдзяляе людзей, тады як іх трэба зграмаджваць. Усе тры даклады выклікалі новую зацікаўленасьць сабраных, якія засыпалі дакладчыкаў запытаньнямі. У нядзелю, 12 лістапада, пленарнага пасяджэньня зьезду ня было; адбывалася толькі праца сэкцыяў. Апроч таго вучасьнікі зьезду пасьпелі сфатаграфавацца і пабываць у Беларускім Дзяржаўным Тэатры, дзе йшоў «Жрэц Тарквіні». Увечары 13 лістапада адбылося пленарнае пасяджэньне, на якім былі заслуханы тры рэфэраты. Першым выступіў агр. Жывак з рэфэратам на тэму:

Аграномія і агульнаасьветная школа.

Пасылаючыся на прыклад Зах. Эўропы, Амэрыкі і Расеі, дакладчык даводзіў канечную патрэбу, каб агрaном праводзіў прапаганду сельска-гаспадарчых знаньняў праз агульнаасьветныя школы і гурткі і клюбы пры іх. Пасьля дакладу і дэбатаў зьезд прызнаў важнасьць гэтае справы і рэкамэндаваў яе ўвазе аграномаў. Пасьля агр. Смоліч прачытаў даклад

Аб рахунковасьці ў сялянскіх гаспадарках.

Толькі пры помачы рахунковасьці можна выявіць рэзультаты гаспадаркі, тэндэнцыі яе разьвіцьця і арганізацыйны лад. Трэба, затым, арганізаваць рахунковасьць у сялянскіх гаспадарках, для чаго ёсьць два спосабы: 1) завесьці пэрыядычныя запісы работ, выдаткаў і прыбыткаў і 2) тыя самыя данныя за цэлы год выясьніць адразу праз аднаразовы апрос гаспадара. На гэтых данных можна пабудаваць Галоўную Кнігу кожнае дробнае гаспадаркі. Дакладчык заклікаў аграномаў да работы ў гэтым кірунку, бо толькі карыстаючыся рахунковым аналізам масавое гаспадаркі можна вызначыць правідловую і абаснаваную праграму аграномічнае работы, учытываць рэнтабельнасьць кожнага новага гаспадарскага мэтаду, якога агроном рэкамэндуе насяленьню. Пасьля дэбатаў зьезд прызнаў, што рахунковы аналіз сялянскае гаспадаркі ёсьць неабходным варункам удачнасьці працы вучастковага агронома.

У канцы выступіў гр. А. Бонч-Асмалоўскі з дакладам на тэму:

Аб падняцьці прадукцыйнасьці сельскае гаспадаркі

Трэба, лічыць дакладчык, з усяе абшарнае праграмы агранамічнае дзейнасьці выбраць некалькі важнейшых пунктаў і на іх кінуць усе сілы, усю энэргію. Такімі важнейшымі пунктамі дакладчык лічыць: малочную гаспадарку і культуры бульбы. Гэтыя галіны гаспадаркі даюць вялікі даход, ствараюць прадукты мала транспартабельныя, што выклікае патрэбу перарабкі на мейсцы і, значыць дапамагае разьвіцьцю тэхнічнае прадукцыі. Заданьнем мамэнту ёсьць арганізацыя масьляных заводаў і заводаў для перарабкі бульбы, галоўным чынам сушарняў, бо сушоная ульба мае лепей запэўнены збыт, чы прыкл. крухмаль. Справа гэтая пільная, бо іначай названыя інтэнсіўныя галіны гаспадаркі будуць падаць. Продналогавая сыстэма павінна быць гэтак зрэфармавана, каб яна пхала гаспадарку не назад да зернавое прадукцыі, якую Беларусь ужо перарасла, а наперад, да больш дасканалых і даходных гаспадарскіх сыстэмаў.

Пасьля дэбатаў у гэтай справе пасяджэньне дзеля позьняга часу было зачынена.

A--s.

Вечар Памяці Акцябрскай Рэвалюцыі.

(Вішнёўка, Бяларуцкай вол.)

У дзень Акцябрскай Рэвалюцыі ў Нар. гаспад. Вішнёўка Бяларуцкай воласьці, былі пастаўлены дзьве п'есы, з якіх першая на расейскай мове «Бывшие», а другая на беларускай мове «Залёты»—Дуніна Марцынкевіча. П'еса «Залёты» зрабіла вельмі добрае ўражаньне. Поўнаму ўсьпеху вечара пашкодзіў вялікі шум, бо заля была малая, а на вечар сабралася вялікая грамада сялян. Ад вялікага шуму, які запанаваў у час ігры, нельга было выслухаць і слоў артыстаў. У пачатку вечару вельмі добра была сьпета беларуская марсэльеза «Ад веку мы спалі», пасьля чаго валасны палітрук у кароткіх рысах выявіў, што такое Акцябрская Рэвалюцыя і яе значэньне. Пасьля прамовы была сыграна п'еса „Бывшие", якая ня вельмі зацікавіла сялянства.

Галоўная ўвага і пашана была аддадзена дэкламацыі вершаў Янкі Купалы. Доўгімі воплескамі маладыя й натхнёныя дэкламатары выклікаліся да публікі. Нельга абмінуць і невялічкі дзіцячы хор, які вельмі прыгожа і памастацтву выканаў песьню „Млынок".

Што тычыцца „Залётаў", то асабліва выявілі сваю здольнасьць і характэрнасьць адзнакаў жыцьцёвых гэта Г. Мурашка ў ролі „Гапон". Ня горш сыграна роля Сабковіча, Пятрука, Марыські і Станіслава. Але чуць не сапсавала спэктаклю Акуліна, якая сьмяючыся на сцэне, ня выявіла ніякіх характэрнасьцяў свае ролі.

Уся ўрачыстасьць закончылася сьпевамі Інтэрнацыяналу і скокамі да самае раніцы. На скоках, разумеецца, як і заўсёды, не абыйшлося без самагону, што значна сапсавала агульнае ўражаньне ад вечару. Шум, гам, сваркі. Адным чынам, калі ня лічыць скокаў, вечар прайшоў добра. Пабольш бы такіх вечароў у далёкіх кутках нашай Бацькаўшчыны.

Алесь і Ўладзік.

Па Менску.

Заходні Вокруг Сувязі.

Зараз у Менску арганізуецца ўправа Заходняга Вокругу Сувязі, якая аб'яднае Гомельскую, Бранскую, Смаленскую і Вітабскую губэрні і С.С.Р.Б.

Почта ў паветры.

Устаноўлены зносіны ў паветры між Масквой і заграніцай. Менская пачтова тэлеграфная кантора прымае пісьмы і пачтовыя карткі дзеля перасылкі пачтовым шляхам у Латвію, Нямеччыну, Англію, Галяндыю, Данію, Аўстрыю, Італію, Чэхаславаччыну, Швайцарыю, Францыю, Бэльгію, Швэцыю, Польшчу і іншыя краіны.

Падатковыя заданьні.

У кастрычніку цэнтрам было дадзена Беларусі заданьне сабраць падаткі ў абхваце 630 міліярдаў рублёў. Беларусь гэта заданьне выпаўніла, сабраўшы 700 міліярдаў руб. па розных падатках, апрача таможных. На лістапад назначана заданьне ў паўтара трыліёны руб., ня лічачы падаткаў на мясцовыя патрэбы. У лік заданьня сыскана з 1-га да 15-га лістапада да 600 міліярдаў рублёў.

Бюльлетэнь № 107

Менскай Мэтэоралёгічнай Станцыі
Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі
пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі.
За 14 і 15 лістапада 1922 году.

СТРУМЭНТ.	1 гадзіна дню.	9 гадз. вечара.	7 гадз раніцы
Бaромэтр	7542,m/m	752,6m/m	749,0m/m
Тэрмомэтр	1,2°	1,0°	—0,2°
Максымальны тэрмомэтр . .	1,6°	1,0°	1,0°
Мінімальны тэрмомэтр . .	0,6°	0,9°	—0,5°
Вільгаць параўнаўчая . . .	89°/o	98°/o	98°/o
Асадкі ў мілімэтрах . . .	—	—	—
Грунтавы тэрмомэтр на глыбіні 0,8 м.	3,1°	3,1°	3,1°

Раніцой дробны дождж.

Згублены:

— Пашп., выд. Барысаўскай Мяшч. Управ. № 1721, Айзенштадт Б.-Э. Л., кв. 5574.

— Членск. кніж., выд. саюз. кажоўнікаў, Родзюк І. Ф., кв. 5575.

— Пашп., выд. старш. Менск. Акружн. суда, Паўлоўскай А. П., кв. 5576.

1-я Савецкая друкарня. Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі Менск Галоўліт Беларусі № 133.